

BACALAUREAT 2023

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Învăță singur! Teme de lucru
pentru Bacalaureat

<i>Cuvânt-înainte</i>	3	Mijloacele de expresivitate poetică în poezia veche (Miron Costin) – Testul 2.....	62
PARTEA I	4	Portretul literar în proza cronicarilor (Ion Neculce) – Testul 3.....	62
Subiectul I – Teste de antrenament		Începuturile lirismului românesc (Dosoitei) – Testul 4.....	63
Arii tematice		Particularități ale descrierii în Iluminismul românesc (Dimitrie Cantemir) – Testul 5.....	64
Tinerii și cinematografia – Testul 1.....	5	Trăsăturile Iluminismului reflectate în textul literar (Ion Budai-Deleanu) – Testul 6.....	65
Scrișul și feminitatea – Testul 2.....	7	2. Perioada pașoptistă	66
Patrimoniul cultural – Testul 3.....	8	Rolul stilistic al procedeelelor retorice în proza pașoptistă (Costache Negruzzi) – Testul 7....	67
Literatura și revalorizarea clasicilor – Testul 4.....	10	Teme predilecte în lirica pașoptistă (Grigore Alexandrescu) – Testul 8.....	68
Personalitatea culturală – Testul 5.....	12	Satira moravurilor în teatrul pașoptist (Vasile Alecsandri) – Testul 9.....	69
Despre dialog – Testul 6.....	13	Valorificarea folclorului în poezia pașoptistă (Ion Heliade-Rădulescu) – Testul 10.....	70
Despre limbă și limbaje – Testul 7.....	15	3. Criticismul junimist	71
Privind în istorie – Testul 8.....	17	Întemeieri teoretice ale criticii junimiste (Titu Maiorescu) – Testul 11.....	72
Moșteniri dacice – Testul 9.....	19	Literatura și teatrul – opinii estetice (I.L. Caragiale) – Testul 12.....	73
Școală și educație – Testul 10.....	21	Contextul cultural junimist (Iacob Negruzzi) – Testul 13.....	73
Tehnologia dincolo de școală – Testul 11.....	23	Moralitatea în artă – puncte de vedere (Titu Maiorescu) – Testul 14.....	74
Reviste și societăți literare – Testul 12.....	25	4. Romanticismul	75
Muzicieni – Testul 13.....	27	Rolul antitezei în lirica romantică (Mihai Eminescu) – Testul 15.....	77
Actualitate: protecția mediului – Testul 14.....	28	Trăsăturile liricii romantice (Mihai Eminescu) – Testul 16.....	78
Presă, publicitate, comunicare – Testul 15.....	30	Rolul structurilor retorice în construirea semnificațiilor poeziei (Mihai Eminescu) – Testul 17.....	78
Comunicare de masă sau comunicare „de la om la om”? – Testul 16.....	32	Trăsăturile prozei romantice (Mihai Eminescu) – Testul 18.....	79
Administrație, drepturi și libertăți – Testul 17.....	34	Specificul conflictului în drama romantică (Bogdan Petriceicu-Hasdeu) – Testul 19.....	80
Autoironia ca formă de apărare – Testul 18.....	36	5. Epoca marilor clasici	81
Epistole din trecut – Testul 19.....	37	Relațiile dintre personaje în comedie (I.L. Caragiale) – Testul 20.....	83
Om și scriitorul – Testul 20.....	39	Rolul dialogului în textul epic (Ioan Slavici) – Testul 21.....	84
Locul natal – Testul 21.....	40		
Jurnalul de călătorie – Testul 22.....	42		
Despre vicii și virtuți – Testul 23.....	43		
Om cinstit – Testul 24.....	45		
Despre voluntariat – Testul 25.....	47		
Despre cuvânt – Testul 26.....	49		
Cititul „în zigzag” – Testul 27.....	50		
Teatrul interactiv – Testul 28.....	52		
Gastronomia și specificul național – Testul 29...	54		
Studiile în străinătate: modă sau necesitate? – Testul 30.....	56		
PARTEA A II-A	58		
Subiectul al II-lea – Teste de antrenament			
Analiza textelor literare la prima vedere.			
Perspectivă tematică, structurală și stilistică.			
Epoci și curente literare/culturale			
1. Umanismul și Iluminismul	59		
Trăsături ale narațiunii în cronici (Grigore Ureche) – Testul 1.....	61		

Trăsăturile basmului cult (Ion Creangă) – Testul 22.....	85
Particularitățile fantasticului în basmul cult (Ion Creangă) – Testul 23.....	85
6. Realismul	86
Rolul stilistic al semnelor de punctuație în nuvela psihologică (I.L. Caragiale) – Testul 24.....	87
Trăsăturile realismului în dramă (I.L. Caragiale) – Testul 25.....	88
Personajul în romanul realist (Liviu Rebreanu) – Testul 26.....	89
7. Simbolismul	90
Inovațiile prozodice ale simbolismului (Al.T. Stamatiad) – Testul 27.....	92
Trăsăturile liricii simboliste (Iuliu Cezar Săvescu) – Testul 28.....	93
Rolul refrenului în construirea mesajului poeziei (Alexandru Macedonski) – Testul 29.....	93
Modernizarea limbajului poetic (George Bacovia) – Testul 30.....	94
8. Prelungiri ale romantismului și ale clasicismului	94
Prezența structurilor epice în textul liric (George Coșbuc) – Testul 31.....	96
Inspirația populară în lirica începutului de secol XX (Octavian Goga) – Testul 32.....	96
9. Modernismul interbelic	97
Trăsăturile modernismului poetic (Lucian Blaga) – Testul 33.....	99
Relația dintre ideile poetice și mijloacele artistice (Alexandru Philippide) – Testul 34.....	100
Trăsăturile unei arte poetice (Tudor Arghezi) – Testul 35.....	101
Modernitatea viziunii poetice (Eugen Ionescu) – Testul 36.....	101
Rolul metaforei în construirea mesajului poetic (Tudor Arghezi) – Testul 37.....	102
Caracteristicile limbajului poetic (Ion Barbu) – Testul 38.....	102
Rolul descrierii în narațiune (G. Călinescu) – Testul 39.....	103
Perspectiva narativă în romanul modern (Mircea Eliade) – Testul 40.....	103
Trăsăturile romanului modern (Anton Holban) – Testul 41.....	104
Inovațiile dramaturgiei interbelice (Camil Petrescu) – Testul 42.....	105
Specificul conflictului în comedie (Tudor Mușatescu) – Testul 43.....	105

10. Tradiționalismul	106
Trăsăturile liricii tradiționaliste (Ion Pillat) – Testul 44.....	107
Imaginarul poetic tradiționalist (Adrian Maniu) – Testul 45.....	108
Caracteristicile unei arte poetice (Vasile Voiculescu) – Testul 46.....	108
Rolul alternării timpurilor verbale în proza literară (Mihail Sadoveanu) – Testul 47.....	109
11. Perioada postbelică	110
Trăsăturile realismului în romanul postbelic (Eugen Barbu) – Testul 48.....	111
Perspectiva narativă în roman (Marin Preda) – Testul 49.....	112
Explicarea titlului, prin raportare la mesajul textului (Gabriela Adameșteanu) – Testul 50.....	113
Relațiile dintre personaje în drama postbelică (Horia Lovinescu) – Testul 51.....	113
Trăsăturile dramei postbelice (Marin Sorescu) – Testul 52.....	114
12. Neomodernismul	115
Aspecte specifice liricii neomoderniste (Mihai Ursachi) – Testul 53.....	116
Particularitățile poeziei lui Nichita Stănescu – Testul 54.....	117
Rolul repetiției în construirea mesajului poetic (Nichita Stănescu) – Testul 55.....	117
Caracteristicile limbajului poetic (Ana Blandiana) – Testul 56.....	118
13. Postmodernismul	118
Trăsăturile specifice prozei postmoderne (Mircea Nedelciu) – Testul 57.....	119
Rolul portretului în narațiune (Cătălin Dorian Florescu) – Testul 58.....	120
Relația dintre două personaje în roman (Vlad Zografi) – Testul 59.....	120
Particularitățile liricii actuale (Teodor Dună) – Testul 60.....	121
PARTEA A III-A	122
Subiectul al III-lea – Sugestii de interpretare a textelor literare și nonliterare studiate	
A. Texte narative	123
Ion Creangă, <i>Povestea lui Harap-Alb</i>	123
Ioan Slavici, <i>Moara cu noroc</i>	127
Mihail Sadoveanu, <i>Fântâna dintre plopi</i>	133
Mihail Sadoveanu, <i>Baltagul</i>	137
Liviu Rebreanu, <i>Ion</i>	141

Camil Petrescu, <i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i>	146
G. Călinescu, <i>Enigma Otiliei</i>	153
Marin Preda, <i>Moromeții</i>	159
Filip Florian, <i>Toate bufnițele</i>	165
B. Texte poetice	170
Mihai Eminescu, <i>Floare albastră</i>	170
Mihai Eminescu, <i>Luceafărul</i>	173
George Bacovia, <i>Plumb</i>	177
George Bacovia, <i>Lacustră</i>	180
Lucian Blaga, <i>Eu nu strivesc corola de minuni a lumii</i>	182
Tudor Arghezi, <i>Testament</i>	185
Tudor Arghezi, <i>Flori de mucigai</i>	188
Ion Barbu, <i>Riga Crypto și lapona Enigel</i>	190
Ion Barbu, <i>Joc secund</i>	193
Ion Pillat, <i>Aci sosi pe vremuri</i>	196
Vasile Voiculescu, <i>În grădina Ghetsemani</i>	199
Nichita Stănescu, <i>Elegia întâia</i>	202
Nichita Stănescu, <i>Lecția despre cub</i>	205
C. Texte dramatice	208
I.L. Caragiale, <i>O scrisoare pierdută</i>	208
Marin Sorescu, <i>Iona</i>	214
D. Epoci și ideologii literare	219
Programul „Daciei literare” – operă literară reprezentativă: Costache Negruzzi, Alexandru Lăpușneanul	219

Junimea și Titu Maiorescu – rolul cultural și ideologic în dezvoltarea literaturii române	224
---	-----

PARTEA A IV-A	228
Teste pentru consolidare și recapitulare	228
Varianta 1	229
Varianta 2	232
Varianta 3	235
Varianta 4	238
Varianta 5	241
Varianta 6	244
Varianta 7	247
Varianta 8	250
Varianta 9	253
Varianta 10	256
Varianta 11	259
Varianta 12	262
Varianta 13	265
Varianta 14	268
Varianta 15	271
Varianta 16	274
Varianta 17	277
Varianta 18	280
Varianta 19	283
Varianta 20	286

<i>Sugestii de răspuns la testele pentru consolidare și recapitulare</i>	289
--	-----

Citește următorul fragment.

De ce credeți că e important ca liceenii să vorbească despre filme, după ce le vizionează?

Carmen Lopăzan: În sistemul de învățământ românesc de până acum, elevul nu a fost încurajat să vorbească. Există în noi această frică de a nu greși, de a nu avea o părere care să deranjeze și, de cele mai multe ori, preferăm să nu o spunem de teama consecințelor. Eu cred că școala e locul unde ai dreptul să greșești fără să fii amendat, pentru că ești acolo pentru a învăța, pentru a te exprima, pentru a experimenta. De asta mi se pare important acest proiect. Îl pune pe elev în poziția de a-și exprima părerea și de a o susține.

Florin Barbu: Din același motiv pentru care e important să vorbești. Ca să te auzi, ca să fii auzit, ca să-ți ordonezi gândurile și ca să-i „înviți” pe ceilalți în lumea ta. De fapt, asta fac toate filmele, ne vorbesc despre o lume care există și care nu există, în același timp, despre o lume care continuă să trăiască și după ultimul generic prin cuvintele pe care noi, spectatorii, le rostim imediat după ce ieșim din sală. Sau, nerecomandabil, chiar în timpul proiecției. Totul e proaspăt și, parcă, totul trebuie (re)povestit cu cei de lângă noi.

Andreea Mihalcea: Pe mine, personal, mă interesează ca atunci când, de pildă, un cuplu de adolescenți iese de la un film, indiferent unde îl văd sau în ce condiții, să poată să vorbească pe marginea filmului mergând ceva mai departe de simpla evaluare de tip „mi-a plăcut/nu mi-a plăcut” și să devină capabili să poată analiza și interpreta cinema-ul, în conformitate cu o grilă personală.

La ce contribuie educația cinematografică în dezvoltarea elevilor?

Carmen Lopăzan: Cred că le schimbă perspectiva, poate doar și pentru faptul că ei nu o consideră o materie, că nu e ceva obligatoriu. Le dezvoltă simțul vizual, auditiv, simțul măsurii.

Florin Barbu: La educarea privirii, în primul rând. Pentru că filmul este o formă de artă foarte înșelătoare, manipulative și pentru că ne dă totul mură-n gură, de la primul la ultimul cadru, lăsându-ne să credem că acela e singurul adevăr. Și, într-un fel e, e singurul adevăr pe care ni-l livrează cei care au făcut filmul. E adevărul lor. Doar că, dacă vrem să înțelegem (dincolo de) imaginile pe care le vedem și dacă vrem să avem și propriul nostru adevăr, trebuie să trecem de imaginea pe care tocmai am văzut-o.

Andreea Mihalcea: La un nivel foarte impregnat în cotidian, dezvoltarea unui vocabular și a unor instrumente de lectură a filmelor cred că poate contribui mult inclusiv la îmbogățirea experienței lor de cunoaștere interpersonală. Ca privire de ansamblu, mi se pare de la sine înțeles că educația vizuală e, din păcate, încă un soi de *terra incognita* la noi și că necesitatea creării unei infrastructuri sistemice în acest sens e ceva absolut urgent. [...]

(„Filme pentru liceeni” și educație cinematografică,
<https://www.ziarulmetropolis.ro>)

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul expresiei *ne dă totul mură-n gură*.

6 puncte

2. Menționează tema dezbaterii prezentate în fragmentul citat.

6 puncte

3. Precizează opinia lui Carmen Lopăzan despre școală, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat. **6 puncte**

4. Indică două roluri pe care le poate avea educația cinematografică în dezvoltarea unui tânăr. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile secvenței: *De fapt, asta fac toate filmele, ne vorbesc despre o lume care există și care nu există, în același timp...* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă educația cinematografică este necesară sau nu pentru înțelegerea filmelor, raportându-te atât la informațiile extrase din textul dat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Poți avea în vedere!

DA – educația cinematografică este necesară pentru înțelegerea filmelor:

– filmul fiind o artă cu un limbaj specific, al cărei mesaj se construiește prin armonizarea complexă a mai multor coduri artistice și tehnice, este necesară o minimă inițiere pentru receptarea lui adecvată;
– dacă stăpânește câteva elemente de cultură cinematografică – epoci, curente, tehnici, regizori, viziuni –, spectatorul va putea să rezoneze cu lumea filmului, va înțelege și va putea valoriza mai bine producția artistică etc.

NU – educația cinematografică nu este necesară pentru înțelegerea filmelor:

– educarea gustului în materie de filme se poate realiza de la sine, prin simpla vizionare, comparare și judecare personală a acestora, fără a fi necesară o educație cinematografică realizată formal, după norme hotărâte de alții;

– filmul este în primul rând o artă, așadar o creație subiectivă a spiritului uman, având în spatele lui o poveste în care fiecare individ se poate regăsi, într-un fel sau altul, empatizând cu personajele sau detașându-se de acestea, astfel încât simpla „umanitate” din noi este suficientă pentru a înțelege firesc lumea redată/construită pe peliculă etc.

 Citește următorul fragment.

Hortensia Bengescu s-a născut la Ivești în 1876. A fost îndrăgostită de literatură. Se spune că, încă din primii ani de școală, le scria colegelor compunerile în schimbul rezolvării problemelor de matematică. A fost educată la pensionul pentru domnișoare Bolintineanu din București și acolo a învățat bunele maniere, limbile străine, dar mai ales cum să devină o soție și o mamă bună. Doar că în ea clocea ceva. O neliniște care din când în când o îndemna să aștearnă rânduri pe hârtie. Soțul ei era nemulțumit când Hortensia, în loc să aibă grijă de gospodărie și de cei cinci copii, își pierdea timpul scriind închipuiri. Dar pentru ea singura bucurie era scrisul. Scria cum prindea o clipă liberă, scria oriunde, în orice oraș mic de provincie unde ajungea purtată de serviciul de magistrat al soțului ei. Hortensia suferea fiindcă nu avea cu cine vorbi despre cărți. Noroc cu doamna Moscu, buna ei prietenă, căreia îi scria lungi scrisori în care îi povestea despre cărți și scris. Nici nu îndrăzneă să viseze că ar putea fi scriitoare. Doar se știa că scriitori sunt numai bărbații. Mai erau și niște femei, pe alte meleaguri, care-și schimbaseră numele doar ca să-și poată vedea cărțile publicate. Auzi năzdrăvănie! Să-ți zici George Eliot sau George Sand!

Hortensia ar fi vrut doar să le poată spune oamenilor poveștile ei. Îi era însă teamă că nu este destul de bună. Dar iată că, într-o bună zi, și-a luat inima în dinți și și-a trimis scrierile la gazetă. Astfel și-a făcut debutul literar, iar, apoi, în 1919, i-a apărut romanul *Ape adânci*. Avea patruzeci și trei de ani.

Îndată, scriitorii încep să o atace: „Scriitoarea noastră înșiră slove pe hârtie cu aceeași neglijență plină de farmec gospodăresc, dacă vreți, cu care se mestecă (sic) o delicioasă peltea de gutui într-o tigaie recent spoită”.

Dar talentul o impune. Scrie romane din ce în ce mai bune. Este răsplătită în 1936 cu Premiul Societății Scriitorilor Români, iar în 1946 cu Premiul Național pentru Proză.

Tăcută și modestă, Hortensia Papadat-Bengescu a fost cea dintâi care a deschis ușa literaturii pentru toate femeile care și-au dorit și au visat să devină scriitoare.

(Victoria Pătrașcu, *Apele adânci ale scrisului*, în *100 de femei pentru 100 de ani de Românie modernă*, vol. 1)

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul structurii în ea clocea ceva. **6 puncte**
2. Menționează un motiv pentru care scriitoarele din trecut își schimbau numele. **6 puncte**
3. Precizează ce fel de educație a primit Hortensia la pension, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat. **6 puncte**
4. Transcrie o secvență cu scop ironic. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Tăcută și modestă, Hortensia Papadat-Bengescu a fost cea dintâi care a deschis ușa literaturii pentru toate femeile care și-au dorit și au visat să devină scriitoare.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă diferențierea între „profesii masculine” și „profesii feminine” este utilă sau nu pentru omul modern, raportându-te atât la informațiile extrase din textul dat, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;

14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea.

6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Poți avea în vedere!

DA – diferențierea între „profesii masculine” și „profesii feminine” este utilă pentru omul modern:

- deși epoca discriminării femeilor este, în majoritatea țărilor lumii, demult apusă, totuși trebuie să acceptăm că bărbații, respectiv femeile au înzestrări naturale și abilități care îi diferențiază, făcându-i mai potriviți pentru anumite domenii/meserii, în care pot performa mai ușor decât în altele;
- diferențierea amintită ar conduce la o mai bună organizare a pieței muncii și a studiilor necesare acesteia, ar simplifica avansarea în carieră și ar orienta mai judicios opțiunile de viață ale tinerilor etc.

NU – diferențierea între „profesii masculine” și „profesii feminine” nu este utilă pentru omul modern:

- fiecare individ trebuie să poată hotărî pentru sine ce profesie i se potrivește, fără a fi influențat de clasificări constrângătoare și artificial create, care reduc umanitatea la câteva date comportamentale standardizate;
- evoluția din ultimul secol și, mai ales, din ultimii ani a pieței muncii demonstrează flexibilizarea mentalității oamenilor (angajatori, angajați, decidenți etc.) în ceea ce privește cariera și lipsa de prejudecăți etc.

Patrimoniul cultural – Testul 3

Citește următorul fragment.

Parlamentul European al Consiliului Uniunii Europene a adoptat, la 17 mai 2017, decizia care a proclamat 2018 Anul European al Patrimoniului Cultural, la inițiativa Germaniei. Acest an tematic va permite promovarea patrimoniului ca element central al diversității culturale și al dialogului intercultural, valorizarea celor mai bune practici de asigurare a conservării și protejării patrimoniului, ca și dezvoltarea cunoașterii acestuia de către publicul larg și diversificat.

Comisia Europeană incită statele membre să-și selecteze proiecte variate sub această marcă și să mobilizeze ansamblul actorilor pentru a asigura succesul acestui an tematic. La nivelul fiecărui stat membru, Anul European al Patrimoniului Cultural nu este un program financiar, ci mai degrabă o campanie de sensibilizare la nivel european și național pe o temă specifică.

Toate tipurile de patrimoniu (arhitectural, arheologic, industrial, cinematografic, natural etc.) și toate tipurile de proiecte, la toate scările (locală, regională, națională, internațională) sunt vizate.

Marca Anul European al Patrimoniului Cultural 2018 va permite astfel valorizarea patrimoniului în România și în Europa și consolidarea legăturii dintre Uniunea Europeană și cetățeni, prin recunoașterea și evidențierea activităților patrimoniale.

La nivel european, patrimoniul cultural* a recâștigat în ultimii ani interesul instituțiilor europene, fapt datorat în mare parte lucrărilor Grupului de Reflecție „Patrimoniul și Uniunea Europeană”, care contribuie la consolidarea unei percepții comune asupra patrimoniului la nivel european.

(Maria Mănescu, 2018, *Anul European al Patrimoniului Cultural*, în revista „Arhitectura”, nr. 2-3, 2018)

* *patrimoniu cultural* – bunuri spirituale care aparțin întregului popor (fiind transmise de la strămoși); moștenire culturală; *p. ext.* bunuri spirituale, culturale etc. care aparțin întregii omeniri

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul secvenței *diversitate culturală*. **6 puncte**
2. Menționează numele țării care a avut inițiativa proclamării Anului European al Patrimoniului Cultural. **6 puncte**
3. Precizează două activități specifice Anului European al Patrimoniului Cultural. **6 puncte**
4. Explică necesitatea existenței unei „campanii de sensibilizare” pe tema patrimoniului cultural național și european. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, rolul instituțiilor europene menționate în promovarea patrimoniului cultural. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă tinerii pot contribui sau nu la promovarea patrimoniului cultural național, raportându-te atât la informațiile extrase din textul dat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Poți avea în vedere!

DA – tinerii pot contribui la promovarea patrimoniului cultural național:

- în mod direct, prin acțiuni de implicare culturală/de voluntariat puse în slujba comunității; prin frecventarea/vizitarea unor obiective culturale de patrimoniu;
- în mod indirect, prin promovarea în mediul de studiu/profesional/on-line a valorilor de patrimoniu; prin susținerea unor inițiative de conservare/de promovare a patrimoniului etc.

NU – tinerii nu pot contribui la promovarea patrimoniului cultural național:

- dat fiind faptul că patrimoniul cultural este gestionat de instituțiile statului, poate fi dificilă intervenția tinerilor în derularea programelor acestora;
- fiind preocupați de studiu și de viitor, tinerii pot manifesta lipsă de interes față de valorile trecutului etc.

Literatura și revalorizarea clasicilor – Testul 4

Citește următorul fragment.

Când știm, în ansamblu și prin exemple particulare, ce înseamnă un scriitor clasic, autor de opere canonice, apare natural întrebarea: Ce scriitor din zilele noastre are șansa să se ridice la valoarea de primă clasă? Sau, câți dintre premiații Nobel din ultimele decenii pot să aspire la o carieră de secole, precum Shakespeare, de exemplu. Care scriitor de astăzi se va putea înscrie în perspectiva eternității dacă, așa cum spunea Valéry, „Nici viitorul nu mai e așa cum a fost”? În accepțiune consacrată, clasicul este o măsură de excelență, un scriitor consacrat, un indicator de valoare permanentă. Există scriitori recunoscuți drept clasici în interiorul unor literaturi, motivat, în unele cazuri, de faptul că nu au fost traduși în limbi de circulație. Însă, marii clasici universal recunoscuți au creat modele umane ce nu s-au schimbat esențial în istorie, apte pentru imitația adaptivă în context, prin „reîntinerire”, cum se va spune. Bovarismul, avariția, adulterul și gelozia, trădarea, tartuffismul, nerecunoștința, crima gratuită și pedeapsa, fausticul, donquijotismul etc. sunt creații general și – deocamdată par – etern umane ale scriitorilor clasici, canonizate ca modele exemplare, unele plecând de la motive ficționale din tragedia greacă. Tema complicată a Electrei, care i-a inspirat, din unghiuri diferite, pe Eschil (*Orestia*), Sofocle (*Electra*) și Euripide (*Electra*), renaște, prin Shakespeare în *Hamlet* și, neașteptat, la modernul dramaturg american, Eugene O'Neill cu piesa tulburătoare, *Din jale se întrupează Electra*. Proza, poemul și teatrul și-au reven- dicat, cu prioritate, clasicitatea.

(Elvira Sorohan, *Se vor selecta noi scriitori clasici?*, în revista „Convorbiri literare”, august 2018)

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul expresiei *scriitor consacrat*. **6 puncte**
2. Menționează titlul și autorul unei piese de teatru moderne care a valorificat o temă din tragedia greacă. **6 puncte**
3. Precizează două concepte consacrate de literatura clasică. **6 puncte**
4. Explică maniera în care se poate realiza „reîntinerirea” unui model clasic. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Proza, poemul și teatrul și-au revendicat, cu prioritate, clasicitatea*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă primirea unui premiu reprezintă sau nu certificarea succesului unui autor, raportându-te atât la informațiile extrase din textul dat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Poți avea în vedere!

DA – primirea unui premiu reprezintă certificarea succesului unui autor:

- premiul este acordat de un juriu format din specialiști/o organizație/o instituție competentă, astfel încât valoarea textului/a autorului premiat este evidentă;
- criteriile care stau la baza acordării unui premiu implică în mod necesar, pe lângă aspectele care țin de valoarea strict estetică – tematică, mesaj, personaje, limbaj, construcție etc. – și evaluarea succesului la public/a impactului asupra cititorilor/a altor autori etc.

NU – primirea unui premiu nu reprezintă certificarea succesului unui autor:

- acordarea unui premiu poate fi uneori rezultatul unei conjuncturi (politice, sociale, istorice etc.) sau al unei mode/tendențe la un moment dat;
- succesul poate avea rațiuni/motivații care se situează dincolo de valoarea estetică intrinsecă (popularitatea nu este întotdeauna sinonimă cu valoarea), astfel încât un autor să nu fie niciodată premiat, dar să fie foarte citit; situația contrară este, de asemenea, posibilă: un autor este premiat, dar nu este citit etc.

Citește următorul fragment.

Personalitate remarcabilă a culturii române, Adrian Marino a contribuit prin vasta sa operă la evoluția studiilor literare și critice românești și, după 1989, lărgindu-și sfera cercetărilor înspre domenii de gândire imposibile în perioada comunistă, a deschis noi drumuri înspre critica de idei și ideologia politică. Prin formația sa intelectuală și prin spiritul său enciclopedic, s-a identificat, aproape jumătate de veac, cu critica și hermeneutica literară românească, dovadă, prin calitatea recunoscută a studiilor sale publicate în Occident, că, cel puțin în cultură, Europa și România pot comunica de pe poziții de forță egale. S-a numărat printre puținii autori români recunoscuți și publicați în Occident înainte de 1989, demonstrând, atât prin rigoarea metodică a scrierilor sale de istorie și critică literară, cât și prin originalitatea interpretării fenomenelor literare dezbătute în studiile de hermeneutică, că, în cazul culturii, noțiunile de *provincie* și *centru* sunt complet depășite. Adrian Marino a înțeles că numai studiile serioase și solide pot conduce la afirmarea și recunoașterea unei culturi, militând în permanență pentru ieșirea culturii române din anonimatul provincial. După 1989, criticul de idei sau *ideocriticul* (cum îi plăcea să se autodefinească) a contribuit, prin studiile și cercetările din domeniul ideologicului, la reafirmarea și cristalizarea unei gândiri ideologice (de dreapta), românești.

A fost considerat orgolios, infatuat și *neprietenos*, când nu era decât un om de cultură român, care își fixase standarde înalte, standarde de la care nu accepta să abdice sub nicio formă. Greșeala sa a fost aceea că a aplicat aceeași măsură (cu care se judeca pe sine) și contemporanilor, atrăgându-și, astfel, nenumărați dușmani sau *neprieteni*. S-a mai spus că ar fi fost ranchiunos sau neiertător, intransigent și critic. A trăit în societatea oamenilor, dar n-a iubit-o. Dezamăgit de relațiile cu semenii, s-a întors printre cărțile pe care le iubea mai presus de orice. Și-a iubit biblioteca cu patimă, dar a dispus ca, după moartea sa, această bibliotecă să fie accesibilă cât mai multor cititori, donând-o Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga” din Cluj. A avut și prieteni, puțini la număr, dar adevărații săi prieteni au fost, de la început și până la sfârșit, cărțile.

(Florina Ilis, *Studiu introductiv la Viața, opera și activitatea lui Adrian Marino. Cercetare bibliografică și de referință*, coordonator: Florina Ilis, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2010)

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul secvenței *spirit enciclopedic*. 6 puncte
2. Menționează numele instituției căreia Adrian Marino și-a donat biblioteca. 6 puncte
3. Precizează două calități ale scrierilor lui Adrian Marino. 6 puncte
4. Explică un motiv pentru care criticul și-a atras *neprieteni*. 6 puncte
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *în cazul culturii, noțiunile de provincie și centru sunt complet depășite*. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă mediul social-politic poate determina sau nu evoluția unui scriitor, raportându-te atât la informațiile extrase din textul dat, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;

14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea.

6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Poți avea în vedere!

DA – mediul social-politic poate determina evoluția unui scriitor:

– deși literatura este o artă care „funcționează” după reguli proprii, fiind situată – la modul ideal – dincolo de circumstanțele social-politice în care trăiește un autor, totuși aceasta nu se poate izola de prezentul istoric, de care depind: gradul libertății de expresie, posibilitatea de publicare, de difuzare și de traducere, promovarea în alte spații culturale etc.

– ideile, temele, mesajul, viziunea proiectate de un scriitor în operă sunt adesea emanații ale prezentului în care trăiește; istoria recentă, dar și cea mai îndepărtată ne demonstrează că filtrul social-politic poate atinge nu doar opera, ci chiar viața unui scriitor.

NU – mediul social-politic nu poate determina evoluția unui scriitor:

– literatura are suficiente rezerve tematice și expresive pentru a eluda circumstanțele social-politice în care trăiește un scriitor: universul ficțiunii poate fi orientat fie spre trecut (de pildă în romanul istoric), fie spre un viitor îndepărtat (în proza science-fiction, de exemplu);

– în cazul în care mediul social-politic este ostil, se pot dezvolta strategii de „supraviețuire” – estetică și umană – care implică exprimarea aluzivă sau simbolică, practicarea alegoriei și a parabolei, alegerea unor teme fără tangență imediată cu prezentul etc.; există, de asemenea, posibilitatea de emigrare și/sau de afirmare într-un alt spațiu cultural.

Despre dialog – Testul 6

Citește următorul fragment.

După atâția ani și după atâtea experiențe, era vremea să învăț și eu ceva de la viață. Și chiar de la viața literară. Dar, spre rușinea mea, n-am devenit mai lucid decât cu o foarte gravă pierdere de timp. Așa se face că, la un moment dat, m-am pomenit pronunțând acest cuvânt, „cordialitate”, fără să-mi dau seama că el putea să pară unora o provocare, o sfidare, o insultă chiar. Cum adică? Să ne confruntăm opiniile fără să ne jignim? Ce iluzie! Și ce priemejdie! Cum îi mai reducem la tăcere pe cei care nu îndrăznesc să fie de acord cu noi, dacă

discutăm normal? Nu, sub niciun motiv așa ceva nu se poate accepta. Trăiască sensul etimologic al polemicii. *Aux armes**, băieți...

Toate aceste lucruri nu le-am înțeles de la început. Așa că am circumstanțe atenuante. Cine știe, poate mă abțineam să pronunț un cuvânt atât de odios. Dar, jur pe cenușa iluziilor mele că am crezut în șansa unei dispute intelectuale. Jur pe tristețea mea că n-am știut ce grave confuzii semănau ideile mele despre cordialitate și ce coșmar reprezintă pericolul civilizației. Jur pe singurătatea mea că nu mi-am dat seama cât de inacceptabil era răul de a discuta normal și că, susținându-l, mă expuneam ca Sfântul Sebastian tuturor săgeților.

Acum, recunosc, am mai puține iluzii. Cu o întârziere regretabilă, am devenit mai lucid și am înțeles de ce sunt atâția care nu se amestecă în niciun fel de polemici**, care preferă o gaură de șarpe și, acolo, așteaptă să vadă ce se întâmplă. Unii se amuză și chiar trag concluzii practice: „Nu e bine să scoți capul afară. Cel mai cuminte e să te lași la fundul lacului, să iei o trestie în gură și să respiri prin ea. Până trece furia”.

(Octavian Paler, *Neutralitatea activă*, în *Polemici cordiale*)

* *Aux armes* – la arme

** *polemică* – discuție în contradictoriu; luptă de idei cu privire la o problemă literară, artistică, științifică etc.

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul expresiei *să scoți capul afară*. **6 puncte**
2. Menționează una dintre iluziile în care a crezut autorul. **6 puncte**
3. Transcrie un enunț interogativ cu scop ironic/autoironic. **6 puncte**
4. Precizează două trăsături ale autorului, așa cum reies din fragmentul dat. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *jur pe cenușa iluziilor mele că am crezut în șansa unei dispute intelectuale*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă implicarea în polemici este benefică sau nu pentru câștigarea simpatiei oamenilor din jur, raportându-te atât la informațiile extrase din textul dat, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;

14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea.

6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.